

strici 173 komadov; v Kresnicah 30 komadov; v Dolu pri Ljubljani 79 komadov; pri Raki 88 komadov; v Kostelu 17 komadov; v Begunjah nad Cerknico 61 komadov; v Žireh 178 komadov; na Dovjem 27 komadov; v Sori pri Medvodah 59 komadov; v Dobovcu pri Trbovljah 40 komadov; na Krki 60 komadov; v Komendi pri Kamniku 48 komadov; župni urad Struge pri Dobropolju 24 komadov; c. kr. okrajno glavarstvo v Radovljici 31 komadov; ljudske šole: v Notranji Gorici pri Ljubljani 20 komadov; v Ambrusu pri Novem mestu 16 komadov; v St. Rupertu 70 komadov; v Raki 34 komadov; v Prestranku 13 komadov; v Črnomlju 50 komadov; gospod Standinger v Trzinu 2 komada; ljudska šola na Brdu pri Lukovici 58 komadov; gospa grofica Schönborn 10 komadov; ljudske šole: v Vrhpolju pri Vipavi 70 komadov; v Bojancih pri Vinici 10 komadov; v St. Jerneju 14 komadov; v Bukovju pri Postojni 40 komadov; županski urad v Postojni 3 komade; — Šole na Kranjskem so darovale skupaj 33.304 božičnih zavrtkov za vojake. — Ako cenimo vrednost vsakega zavrtka povprečno le an 1 K, vidimo, da znaša cena božičnih darov šolske mladine na Kranjskem lepo vsoto 33.304 K.

Štajerske vesti.

—**Učiteljski veteran.** Dne 14. februarja t. l. je praznoval v Celju upok. tovariš nadučitelj Jos. Supanek, stanojuč pri svojem sinu, šolskem ravnatelju v pok. in okr. šolskem nadzorniku J. Supanku, svojo devetdesetletnico. — Slavljence je prebil vse faze težavnega in bednega učit. stanu, a v kljub temu je ostal do sive svoje starosti veseljak. In tako mu je bilo sojeno doživeti starost, kakršno dandanes pač učaka malokdo. To nas veseli in iz sreča mu želimo, da v krogu ljubih svojcev doživi še mnogo zadovoljnih dni!

—**Okrajnih šolskih konferenc na Štajerskem** tudi letos ne bo. Štajerski deželni šolski svet razglasa, da se ne vrše, in sicer iz istih razlogov, kakor so navedeni v odloku z dne 16. marca 1915.

—**Iz celjskega okraja** nam pišejo k poročilu v predzadnji številki: za vojaške namene so v novejšem času rekvirirali tudi veliko šolsko poslopje deške in dekliške šole v St. Jurju ob Juž. železnici in se vrši pouk teh šol v dveh za silo najetih lokalih. — Lizika Petričkova, ki je bila v začetku šolskega leta nameščena kot nepl. pom. učit. v Žalcu, je nastavljena v Petrovčah kot pom. učiteljica, kjer nadomestuje obolelo Anico Ježovnikovo. — Vojaške službe je nadalje oproščel Feliks Pečar, nadučit. v St. Pavlu. — Nerazdeljen dopoldanski pouk se je dovolil začasnno na šolah na Dobrni in v Libolah.

—**Štirirazredna ljudska šola pri Sv. Lenartu nad Veliko Nedeljo** je nabralo po vinarjih v posameznih razredih pa »Rdeči križ« med vojnim časom do 31. januarja t. l. 89 K 52 vin. Nekaj se je poslalo na okrajni šolski svet, nekaj pa na »Rdeči križ« v Gradec. — Šolska mladina je voljna še nadalje v ta namen nabirati ter že nabira, da tako vsaj malo olajša stanje vojakom.

—**Štajerski deželni šolski svet.** Na seji dne 5. februarja je bila imenovana za definitivno učiteljico v Majšpergu tamkajšnja provizorična učiteljica Milica Jugova. Trajno sta stopila v pokoj definitivni učitelj v Šmarju pri Jelšah Ivan Debelak in začasno vpokojena učiteljica v Slivnici pri Celju Štefanija Leckerjeva.

—**Poročil se je tovariš Rudolf Rakuša,** učitelj pri Sv. Lenartu pri Vel. Nedelji, z učiteljico Olgo Meglovo. — Bilo srečno!

—**Po smrti odlikovan** je bil učitelj Mirko Kovačič iz Selnice ob Dravi, ki je bil že odlikovan 19. oktobra m. l. s srebrnim zaslužnim križcem s krono na traku hrabrostne svetinje. Zdj po smrti je odlikovan še s srebrno hrabrostno svetinjo 1. vrste.

Goriške vesti.

—**Primorskih beguncev** je v Gradcu toliko, da je začela mestna uprava strožje izvajati odredbe namestništva glede naseljevanja beguncev. Odslej mora vsakdo vložiti prošnjo pri graškem magistratu za bivanje v mestu, upoštevale se bodo le posebne ozira vredne prošnje.

—**Šole na Tolminskem** so pričele s poukom v vseh onih vaseh, kjer je bilo mogoče, kot druga leta, t. j. dne 1. novembra. To leto so padle vse one olajšave, ki so bile dane glede pohajanja v šolo prejšnje leto. To je dobro, ker se bo itak zaradi mnogih izostankov in mnogih menjavanj

učnih oseb, poznala vrzel v šoli, ki je niti po vojni prvi hip ne bo mogoče popraviti. — Kot se je zvedelo iz zanesljivega vira, bo začel sedaj na Tolminskem pouk tudi v vaseh, ki stoje skoraj malone v vojni črti, da, celo v območju sovražnega topovskega ognja. Stališče učiteljev v teh vaseh, med vojaštvom, brez hrane in vsakih pripomočkov ter ob slabi plači bo gotovo čudno. Kdor pozna razmere, ta lahko to ve. Toda učiteljstvo je pripravljeno na vse in vajeno vsemu. Ta stan je dal vojni največ, svoja življenja in stradalno družine — med junaškim tolminskim ljudstvom žive tudi učitelji-junaki!

—**Odlikovanje.** Nadučitelj Rudolf Vižintin iz Renč, enoletni prostovoljec, četovodja pri saperski četi 8./3., je odlikovan s srebrnim zaslužnim križem na traku hrabrostne svetinje.

—**Deželni odbor goriški** sestavlja v svrhu neke pomožne akcije seznam sirot po padlih vojaki, pristojnih na Goriško-Gradiščansko. V svrhu, da se ta seznam izpopolni, se naproša javnost, da sporoči deželnemu odboru goriškemu (Dunaj, parlament) znane mu slučaje in da navede imena pokojnih očetov, domovne občine in sedanje bivališče sirot.

Tržaške vesti.

SLOVENSKO UČITELJSTVO TRSTA IN OKOLICE IN SVETOVNA VOJNA.

Iz statistike učiteljstva slovenskih šol, javnih in zasebnih, Trsta in okolice, všteti tudi zasebno šolo pravoslavne občine, posnemamo naslednje zanimive podatke: Vseh moških učnih oseb je bilo o početku vojne 73, a ženskih 70; skupaj 143. Sposobnih za vojaško službo je bilo proglašanih 63 učiteljev in so v tem številu všteti oni, ki so bili že poprej vojaki, in oni, ki so bili prebrani med vojnimi časom.

Pod orožje je bilo pozvanih 40; oproščeni, ker so v šolski službi neobhodno potrebni, 26 učiteljev. V tem številu jih je 7, ki so postali za vojaško službo nesposobni, ker so bili ranjeni ali so oboleli.

Napredovalo je v vojaškem stanu 6 učiteljev do častniške šarže, eden izmed teh, Fran Bratoš, šolski vodja v Gropadi-Padričah, je c. in kr. nadporočnik, vstopil kot poročnik, 5 pa je bilo imenovanih za poročnike, in sicer: Albert Čok, učitelj na Katinari, Rudolf Čuk, učitelj na Proseku, Egon Jezeršek, učitelj na Ciril-Metodovi šoli, Fran Miklaučič, učitelj v Škednju, in Ivan Slavec, učitelj na Ciril-Metodovi šoli. Praporščaki so postali: Birska Josip, Gerdol Julijan, Gröbming Adolf, Ferluga Ferdinand in Martelanc Just (5), kadetni aspirantje pa Rustja Karel, Sancin Karel in Španger Alojzij (3). Podčastnikov je 8 učiteljev. Brez šarže je ostalo 18 učiteljev, večinoma zato, ker so oboleli, bili ranjeni ali ujeti. Pogrešan ni nobeden. V ruskem ujetništvu so 4, in sicer: Nazarij Križman, učitelj v Sv. Križu, Sancin Cezar, učitelj v Škednju, Emil Adamič in Herman Ipavec, učitelja na Ciril-Metodovi šoli. Ranjenih je 7: Ferluga Ferdinand, učitelj na Opčinah, Cibic Fran, učitelj v Rojanu, Čok Josip, voditelj v Trebčah, Martelanc Just, učitelj na Proseku, Garvas Ivan, Jezeršek Egon in Ipavec Herman, učitelji Ciril-Metodove šole.

Padla sta junaške smrti dva, in sicer: Meršek Jakob, učitelj Ciril-Metodove šole, rojen 1892., služboval kot učitelj od 1912. dalje, vpoklican 20. maja 1915, padel 11. julija 1915 na jugozapadnem bojišču, in Gerdol Julijan, učitelj na Katinari, rojen 1892., maturiral leta 1912., od tedaj služboval kot učitelj, vpoklican 28. julija 1914 kot c. in kr. praporščak, težko ranjen na jugozapadnem bojišču v ozemlju Krna dne 20. novembra 1915, umrl v garnizijski bolnici v Ljubljani dne 7. decembra 1915. »Edinost«.

—**Naslov cesarskega svetnika** je dobil Adolf Brunnechler, ravnatelj državne ljudske šole v Trstu.

—**Umetniško obrtno razstavo** so otvorili v Trstu v prostorih bivše stalne umetniške razstave na Velikem trgu.

—**Proti razširjanju spolne kuge.** Te dni so se sešli v tržaški bolnišnici zdravniki in zastopniki občine, policije in bolniške blagajne, da se posvetujejo, kako vsaj zmanjšati nevarnosti spolne kuge, ki se v sedanjih razmerah strahovito širi po Trstu. Po temeljitih poročilih in razpravah so sprejeli soglasno naslednje točke: 1. mestna občina naj priredi v bivši blaznici pri Sv. Justu zavetišče za spolno obolele s 110 posteljami (v blaznici je 80 postelj, kar sedaj absolutno ne zadostuje); 2. policija naj tudi v bodoče obrača največjo čuječnost omejitvi skrivne prostitucije; 3. javne institucije, ki razpolagajo z avtoritetno in denarnimi sredstvi, se pozivljajo,

da ustanove javne specialistične ambulancije za te bolezni; (četrti točka je zaplenjena); 5. ista oblast se naprosi, da opusti aktivne službe kakega zdravnika specialista, ki je sedaj v mestu neobhodno potreben; 6. potom časopisja in z drugimi publikacijami naj se občinstvo opozarja na kužno nevarnost in na način, kako se ji more izogniti.

—**Naučno ministrstvo je nemškemu dekliškemu liceju v Trstu** podelilo pravico javnosti, kakor tudi pravico izvrševanja zrelostnih izpitov in razdeljevanja državnoveljavnih zrelostnih izpričeval razširilo na dobo izpolnitve zakonitih pogojev.

—**V pokoj je stopil učitelj** veronauka na državni ljudski in meščanski šoli za deklice v Trstu častni kanonik Jakob Sila in dobil tem povodom viteški križec Franc-Jožefovega reda. — Učiteljica Franciška Rebčeva na isti šoli je dobila povodom svojega umirovljenja zlati zaslužni križec s krono.

Istrske vesti.

—**Za istrske begunske otroke** v begunskem taboru v Steinklammu, ki so brez slovenskega šolskega pouka, prosi gospa Pavlina Podlogarjeva starih šolskih knjig (abecednikov itd.), zvezkov, tablic, pisal in svinčnikov. Skoro v vsaki hiši, kjer so otroci, je najti take robe, ki se brez koristi valja po policah in predalih. Zberite in pošljite za zapuščeno istrsko deco, ki je že blizo leta in dan brez učitelja in brez pouka. Navedena gospa je sklenila, da bo poučevala to deco redno vsak dan dvakrat po dve uri slovensko brati in pisati. Zato pa prosi gori navedenih pripomočkov. Morda bi naša šolska mladina sama med seboj zbrala stare abecednike, tablice, pisala, zvezke in svinčnike, šolska vodstva bi pa prijazno oskrbela odpošiljatev; tudi za poštno stroške naj bi poskrbela mladina s svojim vinarji. Darove bi bilo pošiljati gospi Pavlini Podlogarjevi, Fl. L. B. 41, Steinklammm, P. Rottenstein, N. O.

—**Poročil se je tovariš Franc Košutnik,** nadučitelj v Ricmanjih, z gospodično Marico Zobjevo iz Boršta. Obilo sreče!

—**Štipendije in ustanove škofa Dobrile.** Razpisane so (z začetkom I. semestra šolskega leta 1915/16) štiri štipendije iz ustanove poreško-puljskega škofa Dobrile. Štipendije so po 200 kron, oziroma 224 kron. — Pravico imajo mladeniči slovenskih staršev iz župnij škofije poreško-puljske izven mest in trgov, ki obiskujejo kako avstrijsko ali hrvaško gimnazijo ali realko z rednimi stolicami za hrvaški ali slovenski jezik. Za sedaj se oddajo štipendije le za eno leto. Prednost imajo prosilci, ki se hočejo posvetiti duhovniškemu stanu. Pravico prezentacije ima ordinarijat v Poreču, pravico podeljevanja pa c. kr. namestništvo v Trstu. Prošnje s potrebnimi dokazili je vložiti do 29. februarja pri škofijskem ordinarijatu v Poreču.

—**»Südmärka«.** »Poiaer Tagblatt« poziva Nemce v Pulju, naj ne pozabijo svoje narodne dolžnosti in naj tudi v vojnem času pridno prispevajo za »Südmärko«.

—**Vodstvo slovenske CM šole v Kopru** je prejelo od g. sodnika Boškina znesek 20 K, ki jih je nabral tovariš Veturini, nadučitelj v Borštu, pri poroki F. Košutnika, v prid koprške slovenske šole. Presrečna zahvala g. nabiratelju in blagodušnim darovalcem!

Splošni vestnik.

Oče je dolžan dati bolnega sina v sanatorij. Najvišji sodni dvor je pred kratkim izdal znamenito razsodbo, da more sodišče imovitega in v odličnem socialnem položaju nahajajočega se očeta prisiliti, da izroči svojega mladoletnega bolnega sina na zdravniško odredbo v zdravljenje kakemu zdravilišču. Prvo sodišče je bilo očeta te dolžnosti oprostilo, vzklicno sodišče pa je v nasprotju s to razsodbo očetu naložilo, da izroči svojega mladoletnega sina, ki je obolev na težki pljučni tuberkulozi, v zdravljenje sanatoriju, in sicer v smislu zdravniškega mnenja zdravilišču pri Aflenzu. Proti temu je vložil prizadeti oče revizijo na najvišji sodni dvor. V svoji vlogi trdi, da se s sodnim sklepom posega v pravice očetovske oblasti, ki mu gredo nasproti sinu. S sodno odredbo se njegov sin v nepokorščini nasproti svojemu očetu le še bolj podpira; sin se itak že brani, da bi se z njim sestal. Najvišji dvor reviziji ni ugodil. V utemeljevanju je med drugim rečeno: Pri sodnem sklepu ne gre ne za odtegnitev, ne za omejitve očetovske oblasti, marveč edino le za potrebno postalo sinovo preskrbitev v zdravilišču, h kateri od-

redbi je sodišče po § 178. o. drž. zak. nedvomno opravičeno. Kar se tiče meritelnega pobiranja sodne odredbe in izražene dvoma, dali je sin v resnici na pljučih bolan in njegovo takojšnje zdravljenje v zdravilišču potrebno (v svrhu okrepitev bi moglo priti v poštev tudi bivanje na deželi), se opozarja na vojaško-zdravniško, kakor tudi na civilno-zdravniško izpričevalo, v katerih se soglasno ustanavlja pljučna tuberkuloza z dokazom bacilov, shujšanja in malokrvnosti. Iz narave obolevnosti je podana potrebnost takojšnjega energičnega zdravljenja. Če je vzklicno sodišče odklonilo nadaljno preiskavo sina po strokovnih zdravnikih in posvetovanje o zdravilnih načinih in zdravilnih možnostih, je s tem le ukrenilo odredbe, ki najbolj odgovarjajo resni naravi sinove bolezni in očetovemu gmotnemu in socialnemu stališču ter so pravnoveljavne.

Kako bomo cepili ameriške trte? Na mnogoštevilna vprašanja od strani vinarstevskih prihaja sledeči pouk: Ker ni mogoče dobiti gumijevih vezi, je zeleno cepljenje brezuspešno. Najlaglje bi se dalo cepiti še po ogrskem načinu (v precep), ali tudi tu je brez gumijevih vezi uspeh negotov. Zato je najboljšje, da cepimo trte na suho, spomladi. Dovolj močne trte, to je divjake, ki imajo lanske mladike vsaj tako debele kot svinčnik, cepimo najbolj visoko. V to svrhu jih pri predstojeci reznji obvežemo tako, da pustimo na vsaki trti 2 do 3 najmočnejše mladike in te obrežemo na dolžino 1 m 30 cm do 1 m 40 cm. Zgornji dve očesi na teh mladikah pustimo, ostale oslepimo (oberemo). Kadar potem koncem aprila ali začetkom maja dosežejo pogajniki, izrasli iz puščenih dveh očes, dolžino kakih 30 cm, odrežemo mladike pod temi pogajniki in jih ocepimo. Cepi se z angleško kopulacijo (posevna rez z jezičkom). Veže se z zamaški (gobami) in z žico. K temu potrebne priprave ima na prodaj tvrdka J. Kenda, Novo mesto. Kdor nima teh, veže lahko z bombažem ali z rafijo in zamaže s cepilnim voskom, a uspeh je slabši kot pri vežnji z zamaški. Drugače pa cepimo trte lahko tudi nizko pri tleh na starem lesu. Starejše močne trte cepimo tu v sklad, mlade, tanjše tudi lahko s kopulacijo. Takih trt ni treba grubati, a cepljenje pri teh je bolj težavno in zamudno kot visoko cepljenje. Cepiče, to je zdrave enoletne mladike dobrih vrst je narezati že meseca februarja in jih spraviti na hladnem kraju (n. pr. v kleti), v vlažnem pesku ali svinju. Cepič pred cepljenjem nikakor ne sme odganjati. Še preden pride čas cepljenja, priredi podpisani na več krajih cepilne tečaje. Glavni vsednevni tečaj pa se bo vršil pri državni trtnici v Bršljinu začetkom meseca aprila. Kdor se ga želi udeležiti, naj se zglašuje zdej pri podpisnem. — B. Skaliký, c. kr. vinarski nadzornik, Novo mesto.

Nevarnost stekline. Ker se zadnji čas slučajni stekline strahovito množijo, ter je bilo žalibog doslej popadenih in ogrizenih tudi večje število oseb, je treba tem strožjih odredb proti razširjanju te nevarne bolezni, ker se vkljub najvestnejšemu pozvedovanju doslej ni moglo dognati, kdo so lastniki steklih psov, kje so se ti potepali, in kam so izginili, niti se ne ve, kateri psi in mačke so prišli s steklimi v dotiko in so bili po njih okuženi. Zaradi tega prete velika nevarnost, da se bo ta za ljudi in živali enako nevarna bolezen še naprej širila. S steklimi psi so sigurno prišli v dotiko mnogi psi in so se po njih okužili, ne da bi njih lastniki o tem zvedeli. Zato je v lastnem interesu in v lastno varnost vseh posestnikov psov, da vsak svojega psa natanko opazuje in strogo nadzoruje ter če bi opazil pri psu sumljive znake, da takoj naznani pristojni oblasti, sumljivo žival pa primerno zavaruje, da ni nobene nevarnosti. Prvi znaki, ki kažejo psa stekline sumnega, so, da se žival drugače vede nego navadno, pes postane čemer, neprijazen, nemiren in plašljiv, pogosto se take živali skrivajo, svojega gospodarja le nerade slušajo in iščejo priliko, da bi pobegnile; jedo le malo ali sploh nič, nasprotno pa rade kaj neužitnega ali neprebavnega ližejo ali pogoltnejo. Pa znaki trajajo le kratek čas, že za en dan do dva dneva nato pes vedno bolj sili, da bi ušel z doma in se klatil okolo, začne hudo griziti in tudi domače mu znane ljudi napadati, glas mu postane hripav, tek popolnoma poneha, žival naglo shujša, oči postanejo kalne, naposled mu oslabi zadnji del, nekaterokrat tudi spodnja čeljust, in pes je videti nekako čuden. Vsakdo ima dolžnost in je zakonito zavezan, da svojo ali izročeno mu žival, ker je prišla s steklo ali steklosti sumno žival v dotiko, ali pse, pri katerih je opaziti navedene znake bolezni, takoj loči, da ne bo nobene nevarnosti, in dogodek nujno naznani občinskemu oblastvu.